

Kalurite sihtkontrolli kokkuvõte

Tööinspeksioon teostas 2022 aastal sihtkontrolli kalapüügiga tegelevates ettevõtetes ja kalapüügilaevadel.

Sihtkontrolli ajendiks oli kalurite raske füüsiline töö ja pikad töövahetused. Perioodil 2018 – 2022 registreeriti merekalapüügiga tegelevates ettevõtetes 15 tööõnnetust, millest kuus tööõnnetust olid rasked ja üks oli surmaga lõppenud tööõnnetus.

Tööinspeksioon on küll varem pisteliselt kontrollinud kalapüügiga tegelevaid ettevõtteid ja kalapüügilaevu, kuid sihtkontrolli nimetatud sektoris läbi viidud ei ole.

Kalurite sihtkontroll viidi läbi 2022 aastal lähtuvalt kalapüügihooajast. Lisaks Meretööseadusest ja Töölepingu seadusest tulenevate nõuete täitmisele pöörati sihtkontrolli käigus tähelepanu ka Töötervishoiu ja tööohutuse seadusest tulenevate nõuetele.

Sihtkontrolli käigus kontrolliti 17 kalapüügiga tegelevat ettevõtet ja 16 kalapüügiga tegelevat alust. Kontrolliti aluseid, mis teostasid kalapüüki nii siseveekogudel, kui ka merel.

Neljal laeval polnud võimalik füüsiliselt kohal käia (kolm neist ei külastanud sihtkontrolli perioodi jooksul Eesti sadamaid ja üks laev oli Soome lipu all). Nende laevade suhtes viidi kontroll läbi kontaktivabalt ja kontrolliti ainult vajalikku dokumentatsiooni.

Kuna kontrolliga hõlmatud laevad ja reederid selgusid alles sihtkontrolli käigus, siis eelnevat märgukirja sihtkontrolli toimumisest ei edastatud.

Kontrollimise käigus küsitleti nii töötajaid kui tööandjaid töötingimuste osas, kontrolliti laevadel ja laevapere liikmete suhtes töötervishoiu- ja tööohutusnõuete täitmist (sealhulgas vajaliku dokumentatsiooni olemasolu), kontrolliti meretöölepinguid või töölepinguid ja laevapere liikmete töö- ja puhkeaja arvestusi.

Sihtkontrolli käigus tuvastati 109 rikkumist, mis protokolliti. Sealhulgas ei olnud ühtegi laeva, kus rikkumisi ei tuvastatud. Enamus rikkumisi kõrvaldati viie tööpäeva jooksul, kuid oli vaja vormistada ka 29 ettekirjutust.

Sihtkontrolliga hõlmatud teemad:

- Meretöölepingute või töölepingute olemasolu ja nende vastavus nõuetele;
- töökeskkonna riskianalüüs ja vastavus tegelikkusele;
- ohutusjuhendite olemasolu;
- vajalike isikukaitsevahendite olemasolu ja väljastamise üle arvestuse pidamine;
- töötajate tervisekontrolli läbimine;
- esmaabivahendite olemasolu ja vajalik märgistus;
- töötajate töötervishoiu- ja tööohutusala juhendamine;
- töö- ja puhkeaja arvestuse pidamine.

Meretöölepingud

Üheksas kontrollitud ettevõttes ei olnud laevapere liikmetega sõlmitud meretöölepingu või ei olnud laevapere liikmeid teavitatud osades Meretööseaduse paragrahvis 9 välja toodud töötingimustest.

Näiteks puudus meretöölepingus

- laevapere liikmete sünnikoht;
- laev, kus tööle asutakse;
- laeva registrinumber.

Töökeskkonna riskianalüüs

Seitse kontrollitud ettevõtet ei olnud koostanud riskianalüüsi töökeskkonna andmekogus või edastanud seda kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis Tööinspeksioonile.

Seitsmes ettevõttes ei vastanud riskianalüüs tegelikkusele. Näiteks ei olnud hinnatud kõiki laevatöödega seotud riske.

Isikukaitsevahendid

Kõigis kontrollitud laevades olid töötajatele vajalikud isikukaitsevahendid väljastatu, kuid kolmes laevas ei peetud töötajale väljastatud isikukaitsevahendite üle arvestust ja kahes laevas ei vastanud osad isikukaitsevahendid nõuetele. Näiteks ei olnud isikukaitsevahenditel nõutavaid kaitseomadusi.

Esmaabivahendid

Kolmel korral tuvastati, et laeval olev meditsiinivarustus ei vasta C-kategooriasse kuuluva laeva nõuetele.

Töötajate töötervishoiu- ja tööohutusala juhendamine

Kontrolli käigus selgus, et töötajate tööohutusala juhendamine on küll kõigis laevades läbi viidud, kuid kolmel korral tuvastati, et töötajate töötervishoiu- ja tööohutusala juhendamine ei ole kirjalikult registreeritud või ei ole kirjalikult registreeritud osasid vajalikke juhendamisi.

Töö- ja puhkeaja arvestus

Kahel laeval selgus, et laevapere liikmete kohta ei peeta töö- ja puhkeaja arvestust või töö- ja puhkeaja arvestust ei peeta vastavalt kehtestatud vormi nõuetele.

Ohumärguannete kasutamise nõuded töökohas

Viies laevas ei puudusid ohutusmärgid ohu ala sissepääsu juures või ohuallikale eriomase ohu korral ohuallika juures.

Viiel laeval ei olnud töötajatele töö ajal juurdepääsetav koht, kus on takistustega kokkupõrkamise ning inimeste või esemete kukumise oht, märgistatud kas vahelduvate kollaste ja mustade või vahelduvate punaste ja valgete triipudega.

Kokkuvõttes võib öelda, et arvestades kontrollitud laevade arvu oli tuvastatud rikkumiste arv väga suur. Ühel laeval tuvastati koguni 24 rikkumist.

Suurem osa rikkumistest kõrvaldati viie tööpäeva jooksul menetlustoimingu protokolliga kätte saamisest, kuid tuli väljastada ka 29 ettekirjutust.

Kuna kalapüük on hooajaline, siis on toonud reederid välja probleemi töötajate kvalifitseeritud töötajate leidmisega. Kuna meeskonnaliikmed pidevalt vahetuvad, võib tekkida puudujääke seadusest tulenevate nõuete jälgimises või puudub laevadel nii öelda „peremehe“ tunne.

Sihtkontrolli tulemustest lähtuvalt soovitame tähelepanelikumalt tutvuda laevapere liikmeid puudutavate seadustest tulenevate nõuetega ja eraldi tooksime välja just avastatud rikkumiste pinnalt järgmised soovitused:

- Tuleb jälgida, kas laevapere liikmetele kohaldub Meretööseadus ja kui kohaldub, siis kui suures osas kohaldub. Kas töötajatega tuleb sõlmida meretöölepingud või töölepingud ja millistest töötingimustest tuleb töötajaid lepingutes teavitada.
- Tööandjal on kohustus edastada töökeskkonna riskianalüüs Tööinspeksioonile ja riskide hindamisel tuleb arvestada ka laevadel ja kalapüügioperatsioonidel esinevaid riske;
- Isikukaitsevahendite väljastamisel töötajatele tuleb pidada arvestust nende väljastamise üle ja isikukaitsevahendid peavad vastama vajalikele nõuetele;
- Laeva meditsiinivaruustus peab olema vastavuses laeva kategooriaga;
- Töötajate juhendamine on vaja nõuetekohaselt registreerida;
- Lähtudes meretööseadusest, tuleb laevapereliikmete töötamise kohta pidada töö- ja puhkeaja arvestust ning see arvestus peab olema vormikohane;
- Tuleb jälgida ohutusmärguannete kasutamise nõudeid töökohas.

Tööinspeksioon peab ka edaspidi vajalikuks viia läbi kontrolle kalapüügiga tegelevates ettevõtetes.

Kokkuvõtte koostas:
Vanemtööinspektor
Veigo Tumaševski
05.01.2023